

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 DEP
0032
Oslo

Deres ref.:

Vår ref: HSAK202300370

Dato: 11-08-2023

Høring: Høring - innspill til arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet

Legeforeningen har fra Kunnskapsdepartementet mottatt høring "innspill til arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet". Arbeidet for å forbedre det norske forskningssystemet ønskes velkommen, og vi takker for muligheten til å komme med våre innspill.

Det er presisert at det ønskes tilbakemelding på Forskningsrådets rolle og funksjoner i det norske forsknings- og innovasjonssystemet, på de politiske, strategiske, og forskningsutførende nivåene. Videre ble det presisert at det ønskes innspill på Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet, hvilke funksjoner det er viktig at Forskningsrådet ivaretar innen forskning og innovasjon fremover, og eventuelle forbedringspunkter med begrunnelse for Forskningsrådet. Det ble også ytret et ønske om tilbakemelding på andre aktuelle problemstillinger som høringsinstansen(e) mener burde fokusere på.

Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

Legeforeningen mener Forskningsrådets viktigste merverdi er evnen til å se på forskningsbevilgning i en tverrsektoriell sammenheng, og dermed koordinere bevilgningene for å oppnå synergier mellom forskningsprosjekter. Dette bidrar til et helhetlig bedre forskningsmiljø, og gir Forskningsrådet mulighet til å sikre en rettferdig prioritering. Legeforeningens oppfatning stemmer overens med det som fremkommer i OECD sin 2017 rapport på det norske forsknings- og innovasjonssystemet, hvor OECD identifiserer horisontal koordinasjon, tverrsektorielt samarbeid og endringer i bevilgningsgrunnlaget som essensielle faktorer for at Norge skal oppnå sitt fulle potensiale innenfor forskning og innovasjon ([oecd-reviews-of-innovation-policy-norway-2017-executive-summary.pdf](https://www.regjeringen.no) ([regjeringen.no](https://www.regjeringen.no))).

Videre mener Legeforeningen at Forskningsrådets ansvar for tildeling av stipend til forskerlinjestudenter i medisin utgjør en viktig merverdi for det norske forskningssystemet, da forskerlinjen i medisin bidrar til økt rekruttering til medisinsk forskning.

Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

Legeforeningen mener de viktigste funksjonene er presisert i avsnittet over. Antall forskningsmål overgår ressursene som kan innvilges, og en rettferdig og målrettet prioritering blir derfor essensiell. Videre vil de fremtidige, dynamiske utfordringene innenfor klima, miljø og folkehelse kreve kontinuitet og synergi i bevilgningene.

Nevn forbedringspunkter og bevaringspunkter og begrunn kort hvorfor.

Legeforeningen mener det burde satses mer på forskning innenfor primærhelsetjenesten, og ønsker derfor en større vektlegging av forskning som retter seg mot dette, inkludert forskning på samarbeidet mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

Allmennlegetjenesten er helsevesenets største arena for diagnostikk, behandling og oppfølging av individuelle pasienter, og fastleger håndterer anslagsvis 90% av sine henvendelser uten å sende pasienten videre til spesialisthelsetjenesten. Mye av forskningen som legges til grunn for klinisk praksis i primærhelsetjenesten er imidlertid utviklet av spesialisthelsetjenesten, og er derfor ikke alltid relevant og/eller vanskelig å overføre til den allmenntilleggsmedisinske populasjonen. Forskningen i spesialisthelsetjenesten er ofte tilpasset pasienter med en avgrenset problemstilling. Pasientgrupper hos fastlegen har gjerne sammensatte plager, men skal ikke i mange tilfeller henvises til spesialisthelsetjenesten. Derfor må forskningen foregå i kommunehelsetjenesten. I strategidokumentet for porteføljen helse skriver Forskningsrådet *“Rundt 70 prosent av befolkningen går til fastlegen hvert år, og det er stort behov for forskning om forebygging, diagnostikk, behandling og rehabilitering i denne tjenesten. Det trengs mer kunnskap om hvordan fastlegeordningen og de andre kommunale tjenestene virker og hvordan de kan forbedres. Det inkluderer medisinsk habilitering/rehabilitering og legevakt for å sørge for øyeblikkelig hjelp. Det er nødvendig med kunnskap om metoder for samhandling og utveksling av informasjon og data for helse- og velferd for den enkelte, på tvers av sektor, og tjenester, og over tid.”*

Legeforeningen mener at om dette skal oppnås må forskning innenfor allmenntilleggsmedisin vektlegges, slik at disse prosjektene kan konkurrere med store og etablerte forskningsmiljøer. Skal vi lykkes med å fremhente den nødvendige kunnskapen for å takle fremtidens helseutfordringer må allmenntilleggsmedisinsk forskning styrkes. Denne konklusjonen gjenfinnes i mange av vårens utredninger, som fra Kvinnehelseutvalget (NOU 2023:5), Helsepersonellkommissjonen (NOU 2023:4), Folkehelsemeldingen og Ekspertutvalgets gjennomgang av allmennlegetjenesten.

Videre kreves det også en satsning på forskningsstrukturer i primærhelsetjenesten, da kommunene trenger å vite hva som fungerer når og hvor, samt ha gjennomføringsevne til å ta kunnskapen i bruk. Et slikt løft kan komme ved å styrke Kommunens Sentrale Forskningsorgan, og/eller innvilge ytterligere midler til Allmenntilleggsmedisinsk forskningsfond. Legeforeningen mener at dette bør nedfelles i Forskningsrådets oppdragsdokument.

Legeforeningen ønsker også å fremheve viktigheten av å ivareta forskning på sjeldne tilstander, da disse også har potensiale for å frembringe viktige forskningsresultater. Denne forskningen skjer i små og sårbare miljøer, og er derfor utsatt for forvitring i forbindelse med generasjonsskifte eller manglende bevilgninger over flere år. Satsing på prosjekter med stort potensiale, vurdert ut fra innovativ verdi og gjennomførbarhet, bør kunne prioriteres også når det ikke nødvendigvis står et stort forskningsmiljø bak.

Det er også behov for mer forskning på organisering av helsetjenesten og tilsynets betydning for å bedre pasientsikkerhet og kvalitet, også for å sikre bærekraft i helsetjenestene framover.

Andre aktuelle problemstillinger.

- *Hvordan kan Forskningsrådet best bidra til et forskningssystem som gir grunnlag for økt fart i omstillingsarbeidet i Norge, både i næringslivet og i samfunnet for øvrig?*

Legeforeningen mener Forskningsrådet må lytte til fagfolk og involvere de som arbeider i tjenesten for å sikre at satsningene er realistiske og nyttige.

- *Hvordan kan Forskningsrådet best påvirke samvirket mellom aktørene i forskningssystemet og resten av samfunnet slik at forskningen bidrar til å møte tverrsektorielle utfordringer? Er det behov for å styrke samspillet?*

Legeforeningen mener det må forskes mer på sosiale helseforskjeller i helse og hva vi kan gjøre for å motvirke det. Vi trenger også mer kunnskap om effekter av innføring av teknologi og digitalisering i tjenestene. Vi må etablere arenaer hvor kommuner, frivillighet, næringsliv og helseforetak kan samarbeide for å finne de beste løsningene.

- *Hvordan kan Forskningsrådet mest effektivt bidra til å løfte forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn?*

Legeforeningen mener dette krever en omstilling på hva som skal prioriteres. Det er slik at forskningsområder hvor vi har særlig fortrinn ofte kan være miljøer med mindre forskningstradisjon. Det kan være vanskelig å nå opp i konkurransen med de miljøene som er veletablerte og har internasjonale kontakter. Videre vil Legeforeningen presisere at norsk registerforskning er i verdensklasse, og støtten til dette må vedlikeholdes, samtidig som effektiv tilgang på registerdata må ivaretas.

- *På hvilke områder bør vi ha nasjonale satsninger og når kan vi lene oss mer på EU?*

Deltakelse i EUs rammeprogram og det europeiske forskningsområdet (ERA) gjør at helse- og velferdssektoren har tilgang på fremragende kunnskap og nettverk. Forskerne bidrar til å løse felleseuropeiske og globale helseutfordringer. Forskningsrådet har en strategisk viktig rolle og kan bidra til god arbeidsdeling og synergier i utnyttelse av forskningsressursene. Samtidig er det viktig å se hvor Norge har en unik posisjon. Eksempelvis har vi en annen organisering av helsetjenesten enn mange europeiske land, med fastleger som portvoktere. Vi har også en annen organisering av prehospitall akuttmedisin enn de fleste andre land.

Vi har gode registre, oversikt og tilgang på data forutsatt en stabil finansiering. Det gjelder også for nettverk som Praksisnett. Vi burde satse på å fremskaffe mer allmennt medisinsk evidens og organisatorisk kunnskap om helsetjenesten vår.

Regjeringens handlingsplan for kliniske studier omtaler også forskning i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og Norge har også påtatt seg et ansvar for allmennt medisinsk kunnskap internasjonalt; [EGPRN Research Strategy for General Practice in Europe 2021.pdf](#)

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

- *Hvordan bør Forskningsrådet ivareta vilkår og muligheter for forskerinitiert forskning og mer politisk initiert forskning?*

I flere medisinske fagområder, blant annet allmenntidmedisin, kan det være vanskelig å skille på forskerinitiert forskning og politisk initiert forskning. Legeforeningen mener likevel at det er viktig med tildeling av frie midler vurdert av uavhengige komiteer som, uavhengig av politiske føringer, støtter opp under god forskning.

Med hilsen

Den norske legeforening

Siri Skumlien
generalsekretær

Johan Georg Røstad Torgersen
avdelingsdirektør

Gard Paalgard Rønnow
rådgiver

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)